

Nr 35

Utlåtande i anledning av Kungl. Majt:s proposition angående de nya lantbruksnämndernas organisation, m. m., i vad propositionen hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, jämte i ämnet väckt motion.

Genom en den 17 mars 1967 dagtecknad proposition, nr 74, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden föreslagit riksdagen att *dels* antaga vid propositionen fogade författningsförslag, *dels* bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Propositionen har såvitt avser följande författningsförslag hänvisats till lagutskott och tilldelats tredje lagutskottet, nämligen

1) lag angående ändring i lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång,

2) lag angående ändring i lagen den 20 juni 1918 (nr 399) om förbud mot utsläppande av tjur eller hingst å samfälld betesmark,

3) lag angående ändring i lagen den 14 juni 1928 (nr 196) om galtbesiktningstvång,

4) förordning om ändring i förordningen den 8 maj 1942 (nr 341) med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln,

5) förordning om seminverksamhet för avel av nötkreatur, får och svin,

6) lag angående ändring i lagen den 26 maj 1933 (nr 231) om utrotande av berberis å viss mark,

7) förordning angående ändrad lydelse av 11 och 13 §§ förordningen den 21 april 1961 (nr 77) med vissa bestämmelser om skydd mot flyghavre,

8) förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 15 mars 1946 (nr 81) om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin,

9) förordning om upphävande av förordningen den 8 juni 1923 (nr 228) angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap.

Propositionen har i övriga delar hänvisats till bevillningsutskottet och jordbruksutskottet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Vad beträffar propositionens huvudsakliga innehåll må här nämnas följande.

Enligt principbeslut av 1965 års riksdag skall lantbruksnämnderna omorganiseras och från hushållningssällskapen ta över uppgifter som är av sådan betydelse för jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering att de bör has om hand av staten. På grundval av nämnda beslut läggs i propositionen nu fram förslag om arbetsuppgifter, organisation och personalsammansättning för de nya nämnderna. Hushållningssällskapens verksamhet av statlig natur på fiskets område och hemkonsulentverksamheten förordas tills vidare inordnas i nämnderna.

De nya lantbruksnämnderna förordas skola påbörja sin verksamhet den 1 juli 1967.

Vad beträffar hushållningssällskapens framtida uppgifter framhålls i propositionen att det ankommer på sällskapen själva att dra upp riktlinjerna för verksamheten. Vidare förutsätts att sällskapen själva har att ta ställning till sin framtida organisationsform. I de fall sällskapen väljer att även i fortsättningen ha ställning som offentligrättsligt organ förordas vissa förmåner.

Författningsförslagen

De vid propositionen fogade författningsförslagen, varom nu är fråga, har följande lydelse.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 23 december 1914 (nr 451)

om hingstbesiktningstvång

Härigenom förordnas, *dels* att 5 och 6 §§ lagen den 23 december 1914 om hingstbesiktningstvång skall upphöra att gälla, *dels* att 1 och 4 §§ lagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Där förhållandena inom *något* Där förhållandena inom *lant-*
hushållningssällskaps område så- *bruksnämnds* område sådant påkal-

¹ Senaste lydelse av 4 § se 1936:52.

(Nuvarande lydelse)

dant påkalla, äger Konungen, på framställning av *hushållningssällskapet* och *vederbörande landsting*, förordna, att hingstbesiktningstvång skall införas inom *hushållningssällskapets område* eller viss del därav.

Hingstbesiktningstvång skall — — — tillhöriga beskällare.

(Föreslagen lydelse)

la, äger Konungen på framställning av *lantbruksnämnden* och *landstinget* förordna, att hingstbesiktningstvång skall införas inom *området* eller viss del därav.

4 §.

Förseelse mot denna lag straffas med böter från och med etthundra till och med trehundra kronor. Äro omständigheterna synnerligen mildrande må bötesbeloppet nedsättas till tjugufem kronor.

Därest någon under tid, då han är ställd under tilltal för sådan förseelse, densamma fortsätter, skall han för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till de böter, som för förseelsen äro stadgade.

5 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvare husbonden likasom vore förseelsen begången av honom själv.

6 §.

Förseelse mot denna lag åtalas av allmän åklagare.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag
till
Lag
angående ändring i lagen den 20 juni 1918 (nr 399) om förbud mot
utsläppande av tjur eller hingst å samfälld betesmark

Härigenom förordnas, *dels* att 3 och 5 §§ lagen den 20 juni 1918 om förbud mot utsläppande av tjur eller hingst å samfälld betesmark skall upphöra att gälla, *dels* att 1 och 2 §§ lagen skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Där förhållandena inom *något hushållningssällskaps* område sådant påkalla, äger Konungen, på framställning av *hushållningssällskapet* och *vederbörande landsting*, förordna, att inom *hushållningssällskapet* område eller viss del därav tjur, som är över sex månader, eller hingst, som är över ett år, icke må utsläppas å samfälld betesmark, med mindre alla, som äga rätt till bete därstädes, det medgiva.

Där förhållandena inom *lantbruksnämnds* område sådant påkalla, äger Konungen på framställning av *lantbruksnämnden* och *landstinget* förordna, att inom *området* eller viss del därav tjur, som är över sex månader, eller hingst, som är över ett år, icke må utsläppas å samfälld betesmark, med mindre alla, som äga rätt till bete därstädes, det medgiva.

I dylikt — — — — — dess ikraftträdande.

2 §.

Förseelse mot enligt 1 § meddelat förordnande, vare sig den sker med uppsåt eller genom försummelse eller oförsiktighet, straffes med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

Den som bryter mot förordnande, som meddelats med stöd av 1 § första stycket, dömes till böter, högst femhundra kronor.

Därest någon under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, varom ovan sägs, densamma fortsätter, skall han för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till de böter, som för förseelsen äro stadgade.

3 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete an-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

*tagen person, ansvarare husbonden, li-
kasom vore förseelsen begången av
honom själv.*

5 §.

*Förseelse, varom i denna lag sägs,
åtalas av allmän åklagare.*

*Böter, som enligt denna lag ådö-
mas, tillfalla kronan och skola vid
bristande tillgång till deras fulla
gäldande förvandlas enligt allmän
strafflag.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag
till
Lag
angående ändring i lagen den 14 juni 1928 (nr 196)
om galtbesiktningstvång

Härigenom förordnas, *dels* att 5 och 6 §§ lagen den 14 juni 1928 om galtbesiktningstvång skall upphöra att gälla, *dels* att 1 och 4 §§ lagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(*Nuvarande lydelse*)

(*Föreslagen lydelse*)

1 §.

Där förhållandena inom *hushållningssällskaps* område sådant påkalla, äger Konungen på framställning av *hushållningssällskapet* och *vederbörande landsting* förordna, att galtbesiktningstvång skall införas inom *hushållningssällskapet*s område eller del därav.

Där förhållandena inom *lantbruksnämnds* område sådant påkalla, äger Konungen på framställning av *lantbruksnämnden* och *landstinget* förordna, att galtbesiktningstvång skall införas inom *området* eller del därav.

Galtbesiktningstvång kan — — — eller allmänt.

4 §.

Förseelse mot denna lag straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

Därest någon under tid, då han är ställd under åtal för sådan förseelse, fortsätter densamma, skall han för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till de böter, som äro stadgade för förseelsen.

Den som bryter mot 2 §¹ första eller andra stycket dömes till böter, högst femhundra kronor.

5 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvarare husbonden likasom förseelsen vore begången av honom själv.

6 §.

Förseelse mot denna lag åtalas av allmän åklagare. Åtal anhängiggöres vid allmän domstol.

¹ Senaste lydelse av 1 och 2 §§ se 1946:61.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag

till

Förordning

om ändring i förordningen den 8 maj 1942 (nr 341) med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln

Härigenom förordnas, dels att 4 och 5 §§ förordningen den 8 maj 1942 med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln skall upphöra att gälla, dels att 1 och 3 §§ förordningen skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

1 §.

Kungl. Maj:t äger på framställning av *hushållningssällskap* förordna, att inom *sällskapets verksamhetsområde* eller del därav tjur icke må, vare sig kostnadsfritt eller mot ersättning, användas till betäckning av kor, som tillhöra annan än tjurens ägare, och ej heller, därest tjuren äges av två eller flera personer samfällt, till betäckning av kor, som tillhöra någon av dem enskilt, med mindre tjuren med avseende på härstamning uppfyller de fordringar, som i förordnandet angivas.

Kungl. Maj:t äger på framställning av *lantbruksnämnd* förordna, att inom *nämndens område* eller del därav tjur icke må, vare sig kostnadsfritt eller mot ersättning, användas till betäckning av kor, som tillhöra annan än tjurens ägare, och ej heller, därest tjuren äges av två eller flera personer samfällt, till betäckning av kor, som tillhöra någon av dem enskilt, med mindre tjuren med avseende på härstamning uppfyller de fordringar, som i förordnandet angivas.

3 §.

Förseelse mot föreskrifter, som meddelats med stöd av denna förordning, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

Den som bryter mot förordnande som meddelats med stöd av 1 §, dömes till böter, högst femhundra kronor.

4 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans husfolk eller

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

i hans arbete antagen person, ansvare husbonden liksom förseelsen vore begången av honom själv.

5 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag

till

Förordning**om seminverksamhet för avel av nötkreatur, får och svin**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Vid verksamhet för befruktning på konstgjord väg (seminverksamhet) av nötkreatur, får eller svin får användas sperma endast från djur som uppfyller de fordringar lantbruksstyrelsen bestämmer.

Närmare bestämmelser om seminverksamhet meddelas av Konungen eller myndighet som Konungen förordnar.

2 §.

Den som bryter mot 1 § eller mot bestämmelse som meddelats med stöd därav, dömes till böter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1967.

Genom förordningen upphäves förordningarna den 20 september 1950 (nr 532) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland nötkreatur, den 16 maj 1958 (nr 242) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland svin och den 13 mars 1964 (nr 33) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland får.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 26 maj 1933 (nr 231) om utrotande av berberis å viss mark

Härigenom förordnas, *dels* att 4 § lagen den 26 maj 1933 om utrotande av berberis å viss mark skall upphöra att gälla, *dels* att 1, 2 och 3 §§ lagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Där förhållandena inom *hushållningssällskaps* område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av *hushållningssällskapet* förordna, att vanlig berberis (Berberis vulgaris), däri inbegripet dess varieteter, samt andra arter av för svartrost (Puccinia graminis) mottaglig berberis skola inom *hushållningssällskapets* område utrotas.

Där förhållandena inom *lantbruksnämnds* område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av *lantbruksnämnden* förordna, att vanlig berberis (Berberis vulgaris), däri inbegripet dess varieteter, samt andra arter av för svartrost (Puccinia graminis) mottaglig berberis skola inom *lantbruksnämndens* område utrotas.

Skyldighet att — — — — — skäligh ersättning.

Förordnande, varom — — — — — högre undervisningsanstalter.

2 §.

Utrotandet skall verkställas inom tid, som anges i förordnandet. Tiden må sättas olika för skilda delar av det område förordnandet avser. Förekommer efter utgången av den i förordnandet angivna tiden inom området sådan art av berberis, varå denna lag äger tillämpning, skola, där ej Kungl. Maj:t efter framställning av *hushållningssällskapet* annorledes förordnat, åtgärder omedelbart vidtagas för utrotandet. Erinran härom skall intagas i förordnandet.

Utrotandet skall verkställas inom tid, som anges i förordnandet. Tiden må sättas olika för skilda delar av det område förordnandet avser. Förekommer efter utgången av den i förordnandet angivna tiden inom området sådan art av berberis, varå denna lag äger tillämpning, skola, där ej Kungl. Maj:t efter framställning av *lantbruksnämnden* annorledes förordnat, åtgärder omedelbart vidtagas för utrotandet. Erinran härom skall intagas i förordnandet.

3 §.

Uraktlåter jordägare eller nyttjanderättshavare, som avses i 1 §, att verkställa föreskriven utrotning av berberis, straffes med böter från och

Den som uraktlåter att fullgöra skyldighet enligt 1 § andra stycket att utrota berberis dömes till böter, högst femhundra kronor. Rätten äger

¹ Senaste lydelse av 1 och 2 §§ se 1944:112 samt av 3 och 4 §§ se 1950:39.

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 11 och 13 §§ förordningen den 21 april 1961
(nr 77) med vissa bestämmelser om skydd mot flyghavre

Härigenom förordnas, att 11 och 13 §§ förordningen den 21 april 1961 med vissa bestämmelser om skydd mot flyghavre skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

Där förhållandena inom *hushållningssällskaps* område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av *hushållningssällskapet* förordna att flyghavre inom området eller viss del därav skall bekämpas enligt en av *sällskapet* upprättad och av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av lantbruksstyrelsen fastställd plan.

Skyldighet att — — — — — av nyttjanderätten.

Där förhållandena inom *lantbruksnämnds* område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av *lantbruksnämnden* förordna att flyghavre inom området eller viss del därav skall bekämpas enligt en av *nämnden* upprättad och av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av lantbruksstyrelsen fastställd plan.

13 §.

Uraktlåter jordägare eller nyttjanderättsinnehavare, som avses i 11 §, att inom utsatt tid vidtaga åtgärd som angives i bekämpningsplan, äger länsstyrelsen på framställning av *hushållningssällskapet* vid vite förelägga den försumlige att inom viss tid verkställa honom åliggande åtgärder.

Efterkommes icke — — — — — försumliges bekostnad.

Uraktlåter jordägare eller nyttjanderättsinnehavare, som avses i 11 §, att inom utsatt tid vidtaga åtgärd som angives i bekämpningsplan, äger länsstyrelsen på framställning av *lantbruksnämnden* vid vite förelägga den försumlige att inom viss tid verkställa honom åliggande åtgärder.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag
till
Förordning
angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 15 mars 1946 (nr 81)
om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin

Häri genom förordnas, att 3 § förordningen den 15 mars 1946 om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

I län, där biodling av någon betydelse bedrivs, skall länsstyrelsen efter samråd med *vederbörande hus-hållningssällskaps förvaltningsutskott* och styrelserna för större biodlarföreningar inom länet, utse erforderligt antal tillsyningsmän med uppgift att inom för var och en av dem bestämt tillsyningsdistrikt verka för bekämpande av sjukdomar som avses i denna förordning.

I län, där biodling av någon betydelse bedrivs, skall länsstyrelsen efter samråd med *lantbruksnämnden* och styrelserna för större biodlarföreningar inom länet, utse erforderligt antal tillsyningsmän med uppgift att inom för var och en av dem bestämt tillsyningsdistrikt verka för bekämpande av sjukdomar som avses i denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1967.

¹ Förordningen omtryckt 1962:60.

Förslag
till
Förordning
om upphävande av förordningen den 8 juni 1923 (nr 228) angående visst
villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap

Härigenom förordnas, att förordningen den 8 juni 1923 angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1967.

Motionsyrkande

Utskottet har i samband med propositionen behandlat den i anledning av propositionen väckta motionen I: 782 av herr *Isacson*. I denna hemställes,

»att riksdagen måtte besluta att lagen den 14 juni 1928 (nr 196) om galtbesiktningstvång samt förordningen den 8 maj 1942 (nr 341) med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln upphör att gälla från den 1 juli 1967».

Redogörelse för motionens huvudsakliga innehåll lämnas nedan.

Departementschefen

I det avsnitt av propositionen som berör lantbruksnämndernas organisation och uppgifter anför departementschefen bl. a. följande.

Förslagen i det föregående kräver att vissa lagar och förordningar ses över, nämligen:

- 1) lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång,
- 2) lagen den 20 juni 1918 (nr 399) om förbud mot utsläppande av tjur eller hingst å samfällad betesmark,
- 3) lagen den 14 juni 1928 (nr 196) om galtbesiktningstvång,
- 4) förordningen den 8 maj 1942 (nr 341) med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln,
- 5) förordningen den 29 september 1950 (nr 532) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland nötkreatur,
- 6) förordningen den 16 maj 1958 (nr 242) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland svin,

7) förordningen den 13 mars 1964 (nr 33) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland får.

Beträffande de fyra första författningarna erfordras i sakligt hänseende bara den ändringen, att lantbruksnämnden ersätter hushållningssällskapet beträffande framställning till Kungl. Maj:t om vissa tvångsförordnanden till skydd för husdjursaveln. Samtidigt bör vissa straffrättsliga bestämmelser uteslutas från nämnda författningar såsom överflödiga och övriga straffrättsliga bestämmelser ges en tidsenlig redaktionell utformning. I överensstämmelse med förekommande bestämmelser i brottsbalken om penningböter bör bötesmaximum höjas.

Enligt de tre sistnämnda författningarna, dvs. förordningarna om seminverksamhet bland nötkreatur, svin och får, gäller bl. a., att handjur som är infört i s. k. riksstambok får användas för seminverksamhet. Eftersom avsikten är att stambokföringen i princip skall övertas av näringsutövarna utan skyldighet för dem att föra stambok, bör bestämmelserna om stambokföring som förutsättning för seminavel utgå. I stället bör lantbruksstyrelsen få ange de fordringar som från avelssynpunkt bör ställas på handjur som skall användas för seminavel. Fordringarna torde kunna anpassas till nuvarande regler på sådant sätt, att övergångsbestämmelser kan undvaras. Djur som vid tiden för de nya bestämmelsernas ikraftträdande är godkända för seminavel liksom sperma från sådana djur bör alltså i princip få användas i verksamheten även i fortsättningen. De tre förordningarna om seminverksamhet bör i samband med dessa ändringar ersättas av en ny förordning om seminverksamhet för avel av nötkreatur, får och svin.

Vad beträffar de nya lantbruksnämndernas befattning med vissa växtskyddsfrågor ansluter jag mig till utredningens förslag. Lantbruksnämnderna bör alltså svara för bl. a. samhällets åtgärder i fråga om berberis- och flyghavrebekämpningen. Skyldighet för markägare och nyttjanderättshavare att medverka i bekämpningen föreligger enligt lagen den 26 maj 1933 (nr 231) om utrotande av berberis å viss mark och förordningen den 21 april 1961 (nr 77) med vissa bestämmelser om skydd mot flyghavre. Dessa författningar bör ändras så, att lantbruksnämnden i stället för hushållningssällskapet har att göra framställning hos Kungl. Maj:t rörande förordnande om bekämpningsåtgärder. En överflödig straffrättslig bestämmelse i berberislagen kan samtidigt utgå. I överensstämmelse med förekommande bestämmelser i brottsbalken om penningböter bör bötesmaximum höjas.

Enligt förordningen den 15 mars 1946 (nr 81) om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin är innehavare av bisamhälle skyldig att vidta vissa bekämpningsåtgärder. Dessa föreskrivs av en särskild tillsynsman som utses av länsstyrelsen i samråd med hushållningssällskapets förvaltningsutskott. Förordningen bör ändras så, att sådant samråd i fortsättningen sker med lantbruksnämnden, som bör handha även vissa andra uppgifter till skydd för pollenöverförande insekter.

I avsnittet rörande hushållningssällskapens framtida uppgifter m. m. anför departementschefen bl. a. följande.

Hushållningssällskapens framtida uppgifter m. m. 1965 års riksdagsbeslut grundade sig på antagandet att hushållningssällskapen skulle kunna vara kvar som formellt fristående organ. En väsentlig uppgift för sällskapen angavs därvid vara att de bl. a. skulle verka som kontaktorgan mellan lantbruksnämnderna och näringsutövarna. Som framgår av den tidigare redogörelsen har utredningen närmare sökt klarlägga vilka arbetsuppgifter sällskapen lämpligen bör handha. Utöver funktionen som kontaktorgan bör de enligt utredningen kunna ta upp sådan rådgivnings- och serviceverksamhet, som inte täcks av de statliga organen. Liksom nu bör hushållningssällskapen vara oförhindrade att driva särskilda inrättningar på affärsmässig grund. För många sällskap kommer enligt utredningen driften av egna gårdar att inta en central ställning i verksamheten. Vad utredningen anför om sällskapens framtida verksamhet har jag ej något att erinra mot. Jag vill emellertid understryka att det ankommer på hushållningssällskapen själva att dra upp riktlinjerna för den verksamhet som de framdeles vill bedriva.

Samtliga hushållningssällskap har sedan länge haft stadgar som fastställts av Kungl. Maj:t. Detta har nämligen varit förutsättningen för statsunderstöd till sällskapens verksamhet. Enligt förordningen den 8 juni 1923 (nr 228) angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap skall stadgarna vara avfattade i huvudsaklig överensstämmelse med de allmänna grunder för sällskapens organisation som Kungl. Maj:t bestämmer. I detta avseende gäller f. n. kungörelsen den 19 juli 1947 (nr 394) med allmänna grunder för hushållningssällskaps organisation. Med den ställning hushållningssällskapen hittills intagit såsom offentligrättsliga korporationer har följt viss begränsning av skatteplikten. Sällskapen har på detta område varit jämställda med kommuner, landsting och andra menigheter. Till detta har kommit tjänstebrevsrätt och rätt att ansluta sällskapens anställda till det statliga pensionssystemet.

Sällskapens framtida organisation är en fråga som sällskapen själva har att ta slutlig ställning till. Den nu tillämpade formella grunden till statens inflytande på hushållningssällskapens organisation och verksamhet bortfaller genom att sällskapen inte längre skall uppbära statsbidrag. 1965 års riksdagsbeslut förutsätter dock att hushållningssällskap, som skall verka som kontaktorgan mellan lantbruksnämnd och näringsutövarna, skall ha stadgar som fastställts av Kungl. Maj:t eller myndighet Kungl. Maj:t bestämmer. Enligt min mening är detta påkallat av de särskilda förmåner, som dessa hushållningssällskap alltjämt bör få åtnjuta och som jag återkommer till i det följande.

För att ta slutlig ståndpunkt i denna fråga torde sällskapen behöva visst

ytterligare rådruum. Jag föreslår därför, att samtliga hushållningssällskap under en övergångstid utan att nya stadgar fastställts får behålla sin nuvarande karaktär av offentligrättsliga organ. Övergångstiden bör dock inte sträcka sig längre än till den 1 januari 1968, vilket betyder att Kungl. Maj:ts fastställelsebeslut beträffande sällskapens nuvarande stadgar bör gälla längst till årets slut. Senast vid denna tidpunkt bör sålunda de sällskap som önskar kvarstå som offentligrättsliga organ ha antagit nya stadgar. Nyssnämnda riksdagsbeslut innebär att stadgarna bl. a. bör innehålla föreskrifter om vilka som äger bli medlemmar, om val inom sällskapet samt om ändamål och uppgifter. Härjämte bör stadgarna för att kunna fastställas innehålla föreskrifter om sällskapets verksamhet, som i princip ej strider mot vad jag nyss anfört angående sällskapens framtida uppgifter. För att sällskap med fastställda stadgar skall få ta upp ny verksamhet bör krävas medgivande av lantbruksstyrelsen. Enligt min mening bör stadgar som i övrigt utformats i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag som lantbruksorganisationsutredningen framlagt kunna godtas.

Hushållningssällskapen åtnjuter som nämnts f. n. vissa förmåner i skattehänseende. Enligt 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) är hushållningssällskaps skyldighet att betala kommunalskatt sålunda begränsad till inkomst av fastighet och av rörelse. Befrielse från skyldighet att betala statlig inkomstskatt gäller enligt 7 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt för all inkomst och i följd härav även beträffande skatt för förmögenhet enligt 6 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt. Vidare stadgas i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt i 28 § att arvsskatt för hushållningssällskap uttas efter klass III och i 38 § att hushållningssällskap är befriade från gåvoskatt.

Med hänvisning till vad jag tidigare anfört och efter samråd med chefen för finansdepartementet anser jag att dessa begränsningar av skatteplikten bör bestå för alla hushållningssällskap t. o. m. den 31 december 1967 och för sådana sällskap som fått nya stadgar officiellt fastställda även för tiden därefter. En sådan ordning uppnås, om hushållningssällskapens förmånsställning enligt nämnda författningsrum fr. o. m. 1969 års taxering förknippas med ett uttryckligt villkor om officiellt fastställda stadgar samt hittills meddelade fastställelsebeslut upphör att gälla den 1 januari 1968.

Med denna lösning bör förordningen angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap jämte den därtill anslutna kungörelsen med allmänna grunder för hushållningssällskaps organisation upphöra att gälla vid utgången av juni 1967.

Motionen

I den i ämnet väckta motionen anförts att lagen om galtbesiktningstväng och förordningen med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln, som tillkommit i syfte att förbättra den svenska husdjursaveln, nu torde ha spelat ut sin roll. De skäl som låg till grund för deras införande föreligger enligt motionärens mening inte längre, då yrkeskunskaperna bland jordbrukarna höjts väsentligt. Motionären anför vidare att vi vad beträffar såväl svin som nötkreatur har ett mycket högtstående avelsmaterial som torde ligga främst i världen. Jordbrukarna tillmäter numera denna produktion en helt annan ekonomisk betydelse än vid tiden för förordningarnas införande, och ett starkt medvetet intresse för en fortsatt förbättring av husdjursraserna torde vara allmänt utbrett. Det kan inte göras gällande, säger motionären, att jordbrukarna av okunnighet eller rent medvetet skulle börja använda ett undermåligt avelsmaterial. Om någon skulle falla för denna frestelse torde det i varje fall inte ha någon samhällsekonomisk betydelse som motiverar upprätthållandet av en ganska tungrodd övervakning av förordningarna, om de alls skall tjäna något ändamål.

Motionären påpekar till slut att ett slopande av förordningarna på intet sätt påverkar det officiella avels- eller kontrollarbetet i syfte att fortgående förbättra husdjursraserna.

Utskottet

I den del av propositionen, varom nu är fråga, framläggs förslag till författningsändringar på husdjurs- och växtskyddsområdena, som har samband med att vissa av hushållningssällskapens arbetsuppgifter övertas av lantbruksnämnderna. Ändringarna innebär bl. a. att lantbruksnämnden i stället för hushållningssällskapet har att göra framställning till Kungl. Maj:t om vissa tvångsförordnanden till skydd för husdjursaveln och rörande förordnanden om bekämpningsåtgärder mot berberis och flyghavre. I anslutning till att stambokföringen av nötkreatur, svin och får skall övertas av näringsutövarna utan skyldighet för dem att föra stambok föreslås att bestämmelserna om stambokföring som förutsättning för seminavel upphävs. I stället skall lantbruksstyrelsen ange de fordringar som från avelssynpunkt bör ställas på husdjur som skall användas för sådan avel. Förordningen angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap skall slutligen upphöra att gälla. Ändringarna avses träda i kraft den 1 juli 1967.

I anledning av den i ämnet väckta motionen I:782 må här nämnas följande angående det närmare innehållet i förordningen av år 1942 med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln och 1928 års lag om galtbesiktningstväng.

Enligt förordningen rörande nötboskapsaveln äger Kungl. Maj:t på framställning av hushållningssällskap förordna att inom sällskapets verksamhetsområde eller del därav tjur inte får användas till betäckning av kor, som tillhör annan än tjurens ägare, med mindre tjuren med avseende på härstamning uppfyller de fordringar, som anges i förordnandet. Det lägst ställda kravet har varit att tjuren fötts i kontrollerad besättning och att fadern varit införd i stambok. Enligt lagen om galtbesiktningstvång äger Kungl. Maj:t på framställning av hushållningssällskap och vederbörande landsting förordna att galtbesiktningstvång skall införas. Sådant besiktningstvång kan vara begränsat eller allmänt. Vid begränsat galtbesiktningstvång får galt, som inte prövats vara lämplig för betäckningsändamål, ej användas till betäckning av hondjur, som tillhör annan än galtens ägare, medan vid allmänt besiktningstvång galt, som inte uppfyller uppställda krav, över huvud taget inte får användas till avel. I båda författningarna finns straffbestämmelse. Som redan framgått skall i fortsättningen lantbruksnämnden i stället för hushållningssällskapet göra framställning om förordnanden av ifrågavarande slag.

I motionen hemställes att riksdagen måtte besluta att upphäva lagen om galtbesiktningstvång och förordningen angående nötboskapsaveln. Till stöd för yrkandet anförs bl. a. att jordbrukarnas yrkeskunskaper höjts väsentligt sedan författningarna infördes och att dessa nu får anses ha spelat ut sin roll.

Förhållandena inom husdjursaveln har under de senaste årtiondena förändrats kraftigt. Särskilt påtagligt är detta i fråga om nötboskapsaveln, där seminverksamheten nu har en mycket betydande och alltjämt växande omfattning. Vid denna verksamhet används endast tjurar, som uppfyller högt ställda fordringar från avelssynpunkt. Förordningen angående nötboskapsaveln torde bl. a. härigenom ha minskat i betydelse. Inom svinaveln förekommer f. n. seminverksamhet endast i obetydlig omfattning men det är tydligt att förhållandena av andra skäl ändrats avsevärt sedan lagen om galtbesiktningstvång tillkom år 1928. Något material som närmare belyser frågan huruvida tiden nu är mogen att upphäva författningarna föreligger emellertid inte i ärendet. Utskottet anser sig därför böra avstyrka motionen.

Mot de framlagda författningsförslagen saknar utskottet från de synpunkter utskottet har att beakta anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen med avslag på motionen I:782 måtte antaga de författningsförslag som i förevarande proposition, nr 74, upptagits under punkterna 1)–9).

Stockholm den 27 april 1967

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson*, Svante Kristiansson, Knut Johansson*, Erik Jansson, Nils-Eric Gustafsson*, Åkesson, Herbert Larsson och Svenungsson*;

från andra kammaren: herrar Johansson i Torp, Nyberg, fru Torbrink, herrar Svenning, Bengtson i Solna, From, Hugosson* och Josefson i Arrie.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Svenungsson*.